

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002629

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-06-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Довбенко Марія Павлівна

2. Mariia P. Dovbenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0004-6691-0346

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 48007 (081 Право)

Дата захисту: 01-07-2026

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Головне управління Національної поліції у Вінницькій області

Код за ЄДРПОУ: 40108672

Місцезнаходження: вул. Театральна, Вінниця, Вінницький р-н., 21050, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13994

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.27.01

Тема дисертації:

1. Малозначні справи в цивільному судочинстві України
2. Small Claims in Civil Proceedings in Ukraine

Реферат/анотація:

1. У дисертації здійснено дослідження малозначних справ у цивільному судочинстві України, спрямоване на визначення теоретичних засад порядку їх розгляду, правозастосовних проблем і шляхів їх вирішення, в межах якого: обґрунтовано первинність малозначного спору як матеріально-правового явища щодо процесуальної форми його вирішення; визначено правову природу та сутність малозначних справ і критерії їх розмежування від суміжних категорій спрощеного провадження; охарактеризовано систему принципів цивільного судочинства у малозначних справах та розроблено алгоритм застосування принципу пропорційності як обов'язкової вимоги до мотивування судових рішень; проведено порівняльно-правовий аналіз критеріїв малозначності та процесуальних форм розгляду у країнах – членах ЄС, США та Сполученому Королівстві; виявлено системні проблеми застосування критеріїв малозначності у судовій практиці України та запропоновано шляхи їх законодавчого вирішення; визначено особливості провадження у малозначних справах у контексті доступності правосуддя, цифровізації судочинства та пропорційності касаційних фільтрів. У першому розділі досліджено загальнотеоретичні засади інституту малозначних справ.

Встановлено, що спір про право є станом правової невизначеності, що виникає внаслідок динаміки суспільних відносин і незбігу інтересів учасників правовідносин, а не юридичною девіацією чи відхиленням від нормального стану правопорядку. Обґрунтовано, що малозначність є характеристикою спору про право, а не природною властивістю справи як процесуального явища, і саме ця характеристика визначає підстави для диференціації цивільної процесуальної форми. Послідовність від правового конфлікту через спір про право до малозначного спору та малозначної справи відображає еволюцію матеріально-правового явища до системи процесуальних засобів його вирішення. Малозначні справи охарактеризовано через три групи ознак: універсальні (властиві будь-якому спору про право), інституційні (законодавчо закріплені критерії малозначності) та процесуальні (орієнтири для судового розсуду при визначенні порядку розгляду). Ступінь конфліктності між сторонами виокремлено як самостійний критерій диференціації процесуальної форми, який не має законодавчого закріплення у Цивільному процесуальному кодексі України, але визначає придатність справи до максимального спрощення. Малозначний спір унаслідок низького ступеня конфліктності є придатним до врегулювання поза судовим провадженням або за мінімального судового втручання, що є підставою для розширення диспозитивних засад цивільного судочинства у малозначних справах. Досліджено систему принципів цивільного судочинства у малозначних справах і доведено, що спрощення процедур зумовлює якісну трансформацію форми реалізації принципів без зміни мети і завдань судочинства: традиційна змагальна модель здатна до переходу в кооперативну взаємодію сторін та суду, а диспозитивність зумовлює компенсаційні процесуальні засоби, що забезпечує неупередженість і справедливість судового розгляду. Розроблено чотириетапний алгоритм застосування тесту на пропорційність, адаптований до малозначних справ, як обов'язкову вимогу до мотивування судових рішень при здійсненні дискреційних повноважень суду під час визначення порядку розгляду справи та мотивування відсутності підстав для відкриття касаційного провадження. У другому розділі проведено порівняльно-правовий аналіз критеріїв малозначності та процесуальних форм розгляду в цивільному судочинстві України, країн – членів ЄС, США та Сполученого Королівства. Виявлено й охарактеризовано підходи до визначення критеріїв малозначності в законодавстві країн – членів ЄС: встановлення чітких фінансових критеріїв без оціночних факторів; поєднання фінансових критеріїв із категоріальним переліком справ; встановлення переліку категорій справ без фінансової диференціації. Виявлено два критерії сумісності національного законодавства країн – членів ЄС з Регламентом (ЄС) № 861/2007 Європейського Парламенту та Ради від 11 липня 2007 р. про запровадження Європейської процедури у справах дрібних позовів, вироблені Судом Європейського Союзу, які актуалізуються в межах адаптації українського законодавства в контексті євроінтеграції. На підставі аналізу системи «треків» Сполученого Королівства та процедур дрібних позовів США встановлено, що широка судова дискреція є ефективною лише за умови розвиненої інфраструктури доступності правосуддя, що є аргументом проти її запозичення для України.

2. The dissertation examines small claims in civil proceedings in Ukraine, aiming to establish the theoretical foundations of the procedure for their adjudication, to identify problems in the application of law and to propose ways of resolving them. The study substantiates the primacy of a minor legal dispute as a substantive legal phenomenon over the procedural form of its resolution; defines the legal nature and essence of small claims and the criteria for distinguishing them from related categories of simplified proceedings; characterises the system of principles of civil procedure in small claims and develops a proportionality test algorithm as a mandatory requirement for the reasoning of court decisions; conducts a comparative legal analysis of small claims criteria and procedural forms in EU member states, the USA and the United Kingdom; identifies systemic problems in the application of small claims criteria in Ukrainian judicial practice and proposes legislative solutions; and examines the specific features of small claims proceedings in the context of access to justice, digitalisation and the proportionality of cassation filters. The first chapter examines the general theoretical foundations of the institution of small claims. It is established that a legal dispute is a state of legal uncertainty arising from the dynamics of social relations and the divergence of interests of the parties to a legal relationship, rather than a legal deviation or departure from the normal state of the legal order. It is argued that the small claims character is a feature of a legal dispute rather than an inherent property of a case as a procedural phenomenon, and that this

characteristic determines the grounds for differentiating civil procedural forms. The progression from a legal conflict through a legal dispute to a minor legal dispute and a small claims case reflects the evolution of a substantive legal phenomenon into a system of procedural means for its resolution. Small claims cases are characterised through three groups of features: universal features inherent in any legal dispute; institutional features comprising the legislatively established small claims criteria; and procedural features serving as guidelines for judicial discretion in determining the adjudication procedure. The degree of conflict between the parties is identified as an independent criterion for differentiating the procedural form – one not enshrined in the Civil Procedure Code of Ukraine – which determines the suitability of a case for maximum simplification. A minor legal dispute, due to its low degree of conflict, is suitable for settlement outside court proceedings or with minimal judicial intervention, which provides grounds for expanding the dispositive principles of civil procedure in small claims. The system of principles of civil procedure in small claims is examined, and it is demonstrated that the simplification of procedures leads to a qualitative transformation in the manner in which these principles are implemented, without altering the aims and objectives of the proceedings. The traditional adversarial model is capable of evolving into a cooperative interaction between the parties and the court, whilst the dispositive principle gives rise to compensatory procedural mechanisms that ensure the impartiality and fairness of judicial proceedings. A four-stage proportionality test algorithm, adapted specifically to small claims, is developed as a mandatory requirement for the reasoning of court decisions when the court exercises discretionary powers in determining the adjudication procedure and in justifying the absence of grounds for initiating cassation proceedings. The second chapter presents a comparative legal analysis of small claims criteria and procedural forms in civil proceedings in Ukraine, EU member states, the USA and the United Kingdom. Three approaches to determining small claims criteria in EU member state legislation are identified and characterised: the establishment of clear financial thresholds without evaluative factors; the combination of financial thresholds with a categorical list of case types; and the establishment of a list of case categories without financial differentiation. Two criteria for assessing the compatibility of EU member state legislation with Regulation (EC) No 861/2007 of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 establishing a European Small Claims Procedure, as developed by the Court of Justice of the European Union, are identified as relevant to the adaptation of Ukrainian legislation in the context of European integration. Based on an analysis of the United Kingdom's track allocation system and US small claims procedures, it is established that broad judicial discretion is effective only where a well-developed infrastructure for access to justice exists – an argument against its direct adoption in Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Довбенко М. П. Тлумачення суспільного інтересу у межах справедливого розгляду цивільних справ. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 7. С. 109-111.
- Довбенко М. П. Правила розгляду дрібних позовів у порядку цивільного судочинства Сполучених Штатів Америки. Юридичний вісник. 2024. № 5. С. 229-238.
- Довбенко М. П. Критерії віднесення справ до малозначних у цивільному судочинстві. Науковий вісник публічного та приватного права. 2024. Вип. 6. С. 3-11.
- Довбенко М. П. Малозначні справи у цивільному судочинстві: напрямки спрощення судових процедур. Нове українське право. 2025. № 2. С. 205-213.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бортнік Оксана Григорівна

2. Oksana Bortnik

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7816-0387

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Петровський Андрій Володимирович

2. Andrii V. Petrovskyi

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8607-282X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08751177

Місцезнаходження: пл. Солом'янська, Київ, 03035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бобрик Володимир Іванович
2. Volodymyr I. Bobryk

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2152-9937

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 19485263

Місцезнаходження: вул. Казимира Малевича, Київ, 03150, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кройтор Володимир Андрійович
2. Volodymyr A. Kroytor

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1849-5721

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Твердохліб Елла Валентинівна
2. Ella V. Tverdokhlib

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7581-0524

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Жорнокуй Юрій Михайлович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Жорнокуй Юрій Михайлович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Невядовський Владислав Олегович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна